

Як Україна розробляє правила для штучного інтелекту

8.9.2026 - | Verkhovna Rada Ukrainy

Швидкий розвиток технологій потребує чітких правил, які захищатимуть людей і водночас не гальмуватимуть інновації. Саме цьому було присвячене перше засідання робочої групи з правового регулювання ШІ, на якому були підбиті підсумки роботи та окреслений наступний крок — розробка профільного євроінтеграційного закону протягом 2026 року.

Проект Закону створюється з урахуванням європейського Регламенту AI Act та адаптується до українських безпекових й економічних потреб під час війни. Його мета — охопити весь життєвий цикл ШІ-систем (від проектування та навчання до аудиту й виведення з експлуатації), розмежувати обов'язки провайдерів і впроваджувачів, забезпечити прозорість алгоритмів, а також встановити відповідальність за інциденти, що можуть завдати шкоди майну чи людям. Водночас документ зберігає баланс між безпекою й підтримкою розробників за допомогою регуляторних пісочниць.

Наразі представниками робочої групи вже детально опрацьовано два ключові розділи (15 статей) майбутнього закону для подальшого винесення на наступне засідання робочої групи.

Перший розділ окреслює сферу дії законопроекту, визначає основні терміни та закріплює базові принципи державного регулювання (зокрема верховенства права, людиноцентричності, технологічності, нейтральності, підзвітності, прозорості, захисту персональних даних та обов'язковості фахового людського контролю).

Також перший розділ визначатиме заборонені практики із штучним інтелектом, до яких пропонується віднести: використання маніпулятивних методів, використання системи штучного інтелекту, яка використовує вразливість фізичної особи або групи осіб, пов'язану з їхнім віком, інвалідністю чи соціальним або економічним становищем, прогнозування злочинів лише на основі профілювання, розпізнавання емоцій на роботі та в освіті, біометричну категоризацію за чутливими ознаками та використання дистанційної біометричної ідентифікації в режимі реального часу в громадських місцях (із винятками для правоохоронних та безпекових цілей).

Другий розділ визначає чітку інституційну структуру державних органів та їхні повноваження:

- Кабінет Міністрів України забезпечуватиме формування політики, координацію органів та затверджуватиме ключові порядки (зокрема правила роботи регуляторних пісочниць, вимоги до органів оцінки відповідності, порядок перевірки універсальних моделей ШІ та їх післяринкового моніторингу);

- Мінцифри, як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері штучного інтелекту, узагальнюватиме законодавчу практику, оприлюднюватиме переліки національних стандартів і європейських технічних специфікацій, сприятиме розробці кодексів практики, підвищенню ШІ-грамотності та міжнародному співробітництву;

- Цифровий регулятор розроблятиме підзаконні акти й методичні рекомендації, здійснюватиме

ринковий нагляд за універсальними моделями штучного інтелекту, погоджуватиме плани регуляторних пісочниць;

- Органи державного ринкового нагляду здійснюватимуть нагляд у конкретних сферах, наприклад, НБУ щодо платіжних систем та фінансового сектору, НКРЕКП - у сфері електронних комунікацій та поштового зв'язку.

Паралельно триває робота над низкою специфічних питань, критично важливих для України. Експерти узгоджують правила регулювання датасетів для навчання ШІ та чіткі межі виключення з-під дії закону дослідницьких систем. Окрему увагу приділено сектору безпеки й оборони та визначенню меж дії закону під час воєнного стану, адже європейський AI Act не охоплює військову сферу. Також триває фінальне узгодження термінології («дипфейк», «впроваджувач», «ШІ-грамотність», «валідаційні дані»), змісту принципів регулювання та концептуальної моделі функціонування Консультативного форуму й Наукової групи.

Разом із цим, наразі в роботі перебуває Розділ III «Високоризикові системи штучного інтелекту», де опрацьовуються питання, які системи відносяться до категорії високоризикових. Пропонується віднести, зокрема системи біометричної ідентифікації та категоризації, системи управління об'єктами критичної інфраструктури, ШІ в сферах освіти, найму й управління персоналом, доступу до публічних і фінансових послуг, правосуддя та правоохоронній діяльності.

Зокрема, на обговорення винесено питання щодо кваліфікації систем, які обробляють екстрені виклики громадян та визначають заклади для госпіталізації.

Ухвалення закону про штучний інтелект дозволить синхронізувати українське правове поле із законодавством Європейського Союзу, відкриє українським ІТ-компаніям шлях на міжнародні ринки та остаточно закріпить статус України як одного з провідних світових центрів AI-трансформації.

https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/275189.html